

از ایده تا اجرا در آثار طراحان گرافیک

From Idea to Execution in the Iranian graphic designers' works

کتابهای گرافیکی ایرانی و خارجی همواره در دسترس طراحان گرافیک آماتور و حرفه‌ای قرار دارد بسیاری از ما برای آنکه ذهنی باز پیدا کنیم به سراغ آنها می‌رویم و ایده‌های گرافیکی کتابها را که تجربیاتی ارزشمند در اختیارمان می‌گذارند مرور می‌کنیم. چه بسا که دانسته یا ندانسته از ایده‌های موجود در کار خود استفاده کنیم. اما کمتر جایی می‌توان سابقه‌ای از کارهای حرفه‌ای انجام شده یافت تجربیات گرانقدری که در ذهن و درون آدمها وجود دارد و تنها شاید در محدوده کلاسهای درس و در حضور تعداد انگشت شمار هنرجو مطرح گردد. فصلنامه گرافیک و چاپ با هدف اطلاع رسانی و آموزش همگانی، تجربیات پربار طراحان گرافیک را که طی سالیان سال کسب شده است در اختیار دیگران می‌گذارد. این تجربیات کاربردی به منزله حضور در کلاسی است به وسعت جهان.

کاری از:

◆ فرزاد ادیبی از زبان خودش

طراحی پوستر نگره و نگاره

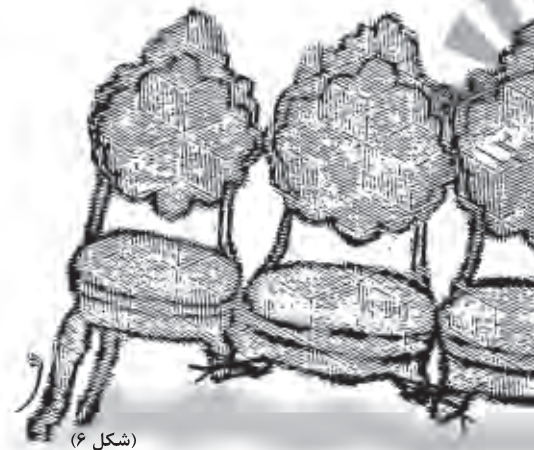
از راهروهای متراکم از انفاس و انفس بیستمین نمایشگاه بین المللی کتاب می‌گذرم. با چشمانی در جستجوی ناشران کتابهای گرافیکی. از مقابل خیلی از انتشاراتی‌ها گذشته‌ام که آشنا بوده‌اند و یا برایشان طراحی کتاب کرده‌ام و هر کدام از لطف با محصولات و پذیرایی هایشان دست و دلمان را پر کرده‌اند... واژه‌های گرافیک، هنر، طراحی و هر آنچه مرتبط با آنهاست مرا به خود می‌خوانند تا می‌رسم به نشریه «گرافیک و چاپ». نزدیک می‌شوم و بهرام عفرای می‌مهر باران می‌کند. گفت و گویی می‌کنیم و می‌خواهد برای فصلنامه‌اش چیزی بنویسم. فصلنامه را ورق می‌زنم و می‌اندیشم که چه می‌توان نوشت برای این نشریه که هم هنری باشد و هم فنی و مرتبط با چاپ ... پس از چند روز دوباره آقای عفرای تماس می‌گیرد و می‌گویم درباره تکنیک مونوپرینت تصویرسازی‌هایم می‌نویسم و می‌نویسم: پوستر «نگره و نگاره» (شکل ۱) را برای اولین نمایشگاه تصویرسازی‌هایم در سال ۷۷ در نگارخانه لاله با روش چاپ سیلک

اسکرین تهیه کردم. اگر چه شیوه تکثیر چاپ سیلک بود که حسین اطروشی با مهرمندی ویژه‌اش بر روی مقوای کرافت زد اما تصویرسازی آن با شیوه **monoprint** یا تک چاپ به سامان رسید که پس از مختصری توضیح درباره اثر به آن می‌پردازم: عنوان «نگره و نگاره» را مثل نمایشگاههای دیگرم: «چهرچکامه» و «خروش خموش» از واژه‌های فارسی و دو کلمه‌ای بهره بردم که چون نمایشگاه تصویرسازی بود از نگره به معنی بینش و تصور و نظر کردن و نگاره به معنی نقش و شکل استفاده کردم و تصویری هم که برای آن ساختم جامع این دو واژه بود: چشم را برای نگره و پرنده را برای نگاره بکار بردم. پرنده یکی از چند نقش اصلی همه نگاره‌های ایرانی در کنار نقش‌ها و نقش مایه‌هایی مثل گل و برگ و دیگر حیوانات است. بسامد تکرار پرنده در میان نگاره‌ها، پس از گل‌ها قابل توجه است. پس از چندپیش طرح برای تصویرسازی این پوستر چون نمایشگاه تصویرسازی بود، لازم بود از تصویرسازی در پوستر استفاده کنم و ضمناً آن روزها گرایش به تصویر بیش از نوشته بود- از ترکیب‌های متفاوت ترکیب‌نهایی را برگزیدم و با شیوه تک چاپ و با بافتی که از جلد دفترچه‌های

(شکل ۸)

خواندنی باشد. سال ۷۴ طراحی و صفحه آرایی چند نشریه از جمله «ادبیات داستانی» و «شعر» و ... را به عهده داشتم و مثل جوانهای دیگر که علاقه مند به داشتن شیوه و سبک شخصی اند، در پی یافتن زبان و بافت تصویری ویژه خودم بودم. پس از دست زدن به تجاری در تصویرسازی مطبوعات بالاخره به بافتی رسیدم که هم زیبا بود و هم کاربردی و قابل حصول. تکنیک مونوپرینت را بر روی سطوح مختلف آزمایش کردم و بطور اتفاقی بافت دفترچه‌های قدیمی را هم آزمودم. و هنگامی که بادستگاه فتوکپی بافت بدست آمده را بزرگ می‌کردم به فضاهای زیبایی

(شکل ۶)

قدیمی یافته بودم اجرای نهایی حاصل شد. آنچه در مورد بافت مورد اشاره، لازم به ذکر است در پی می‌آید، شاید برای دانشجویان

(شکل ۱۱)

نگره و نگاره Imagination & Illustration

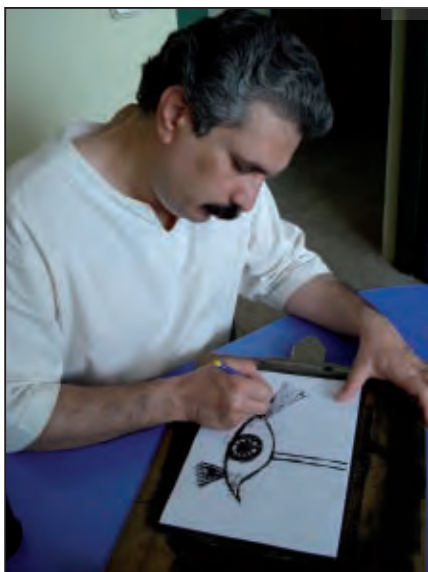
شکاه علوم انسانی و مطالعات
پرتال جامع علوم انسانی

A Glimps on **گرافیک**
Graphic Art-works (تصویرسازی)
فرزاد ادیبی
FARZAD ADIBI

مروری بر آثار

January 12-22, 1999 ۲۲ دی تا ۱ بهمن ۱۳۷۷
9Am 19Pm ساعت ۹ تا ۱۹

Laleh Gallery **نگارخانه لاله**
Dr. Fatemi Ave., Laleh Hotel Tehran خیابان دکتر فاطمی، ضلع شمالی پارک لاله، جنب هتل لاله

(شکل ۱)

(شکل ۳)

می‌رسیدم مثل هاشورهایی که گاه موازی و گاه منقطع بودند و این جلوه بصری جذاب و تازه بود و در عین حال برای امکانات موجود - که چاپ مطبوعات را معمولاً با سرعت بالا و دقت پایین انجام می‌دادند- مناسب بود. آن روزها امکان استفاده از کامپیوتر برای من فراهم نبود بنابراین حس تکنیکال بافت موجود این بخش را نیز پوشش می‌داد. هنگام استفاده از این بافت گاهی خطوطی را در تصویرسازی ایجاد می‌کردم و بافت می‌دادم (شکل ۳ و ۴). با وسایل گوناگون اثر گذار، مانند خودکار، انواع مدادهای نرم و سخت، قلم‌های خوشنویسی و... حالت‌ها و جلوه‌های جالب توجهی از سایه روشن‌ها و تباين‌های گوناگون به دست می‌آمد، گاهی هم در سطوح، بافت مورد نظر را با شدت و ضعف ایجاد می‌کردم. (شکل ۶ و ۷) و برای تنوع گاه این بافت را با بافت‌های دیگر ترکیب و تلفیق می‌کردم. (شکل ۸ و ۹) البته لحن و لهجه تکنیک مونوپرینت در تصویرسازی معمولاً خشن و درشت است، به همین دلیل هم بیشتر در طراحی‌ها و تصویرسازی‌های بیان گرایانه Expersive با موضوع‌های سیاسی و اعتراض آمیز به کار گرفته می‌شود. اما حضور هاشورهای مورد اشاره به لحن خشن مونوپرینت ظرافتی شاعرانه می‌داد. هنگامی که هم‌نسلان جوان و جویای نام و سبک و استایل شخصی، این تکنیک را دیدند به من می‌گفتند که به امضای شخصی در کارهایت رسیده‌ای و هیچ جای دنیا این بافت را کسی به کار نگرفته و... اما من که منتقد امضای شخصی زودرس و زورکی بودم، می‌دانستم که این بافت فقط در برخی از مطبوعات با موضوع‌های مشخص ادبی، فلسفی، هنری می‌تواند کاربرد داشته باشد و لاغیر. الغرض، پوستر نگره و نگاره را به شیوه‌ای که توضیح دادم تصویرسازی کردم و نوشته‌هایش را نیز حروفچینی و با فتوکپی به اندازه‌های دلخواه تبدیل کردم و Art work آن را تهیه کردم و فیلم خطی اش High contrast را دادم لیتوگرافی دستی تهیه کردند و به چاپخانه سپردم که نتیجه پوستری است که عکس اش را می‌بینید. ■

(شکل ۷)

(شکل ۴)

فرزاد ادیبی، متولد ۱۳۴۶، سنقر
مدیر هنری ماهنامه ادبیات و فلسفه و فصلنامه‌های سخن عشق و نهج البلاغه، مدرس گرافیک در دانشگاه، طراحی مجله و کتاب نمایشگاه انفرادی نگره و نگاره، نگارخانه لاله، ۱۳۷۷
چهارمین جشنواره پوستر کرافک، لهستان، ۱۳۸۱
فریاد ایرانی، نمایشگاه طراحان گرافیک ایران در شومون فرانسه، ۱۳۸۲۱
مقام نخست طراحی پوستر برای ششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، ۱۳۷۲
مقام نخست صفحه آرای سومین جشنواره مطبوعات، ۱۳۷۳
مقام نخست طراحی جلد در نهمین جشنواره مطبوعات، ۱۳۷۶
www.adibi.net

(شکل ۹)

کاری از:

◆ علی خورشید پور از زبان خودش

مجموعه کارهای نمایشگاه تصویرگری کتاب کودک

پس از برپایی اولین و دومین نمایشگاه آثار تصویرگران کتاب کودک که دوره اول در سال ۱۳۶۸ و در سطح ملی و دوره دوم در سال ۱۳۷۰ در سطح آسیایی برگزار گردید تصمیم بر این شد که دوره بعدی آن در سال ۱۳۷۲ در سطح بین المللی برگزار شود و طراحی گرافیک کلیه موارد تبلیغی، انتشاراتی و اوراق اداری آن به عهده بنده گذاشته شد.

ابتدا قبل از هر اقدامی تصمیم گرفتم که طراحی این مجموعه را بر مبنای دو محور به شرح زیر قرار دهم:

- ۱- از یک عنصر واحد هم با هدف ایجاد پیوستگی بین کلیه موارد طراحی و هم به عنوان نماد مشخصه این دوره از نمایشگاه استفاده شود.
- ۲- نگرشی تازه به موضوع تصویرسازی کتابهای کودکان مطرح شود.

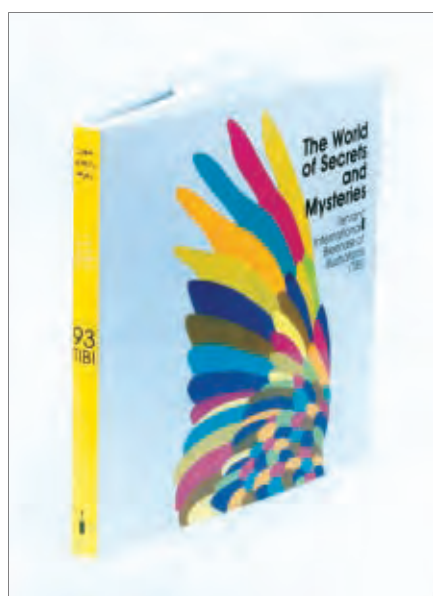
با توجه به اینکه ادبیات و تصویرگری کتابهای کودکان با هدف ارتقاء و تعالی اندیشه آنان تولید می شود، تصویری از بال رنگارنگ یک پرنده را نماد مناسبی برای این موضوع یافتم. بال پرنده به معنای پرواز اندیشه و تخیل و رنگین بودن آن استعاره‌ای از تصویرگری. پس از اینکه این ایده را پسندیدم و تصمیم گرفتم که آن را مبنای کار قرار دهم جهت اجرای مناسب آن برای پوستر نمایشگاه کوشش‌های مختلفی کردم. از جمله سعی نمودم که بال یک کبوتر سفید را با جوهر اکولین به رنگهای متنوع رنگ آمیزی کنم که تجربه موفق نبود و نتیجه کار چندان رضایت بخش نشد. همین تجربه به من نشان داد که نمی توان با رنگ آمیزی بال پرنده به آن تصویری که در ذهن داشتم برسیم. ضمن اینکه نمی خواستم تصویر بال پرنده را هم نقاشی کنم چون در آن صورت دیگر آن نوع نگرش خاص به موضوع و همچنین تأثیری را که بر مخاطب می جستم به دست نمی آوردم. بنابراین تصمیم گرفتم از بال یک پرنده که به طور طبیعی دارای رنگ‌های متنوع است عکاسی شود. اما

چنین پرنده‌ای را چطور می توانستم پیدا کنم؟ به بازار پرنده فروش‌ها در میدان مولوی رفتم و پس از جستجو در مغازه‌ها بالاخره مطلوب خود را یافتم! تنها یک جفت پرنده نر و ماده که به گفته فروشنده از نژاد مرغ عشق بود و از روسیه آورده بودند.

پس از اینکه موضوع را برای فروشنده مطرح کردم و گفتم که یکی از آنها را فقط برای

از میان چندین اسلاید تهیه شده یکی را جهت استفاده در پوستر نمایشگاه انتخاب کردم. سپس با استیلیزه کردن تصویر بال با رنگهای تخت و همچنین طراحی با خطوط محیطی و تکنیکهای دیگر، آن را به عنوان مشخصه نمایشگاه و عنصر وحدت دهنده در کلیه موارد که شامل پوستر، جلد کتاب، بروشور، سربرگ، پاکت، کارت دعوت، فرم مشخصات آثار، جلد تقویم دیواری و رومیزی، ساک خرید و فولدر کارت پستال می شد به کار بردم. ■

چند روز برای عکاسی می خواهم راضی شد که در مقابل دریافت مبلغی، یکی از آنها را به مدت چند روز امانت دهد.

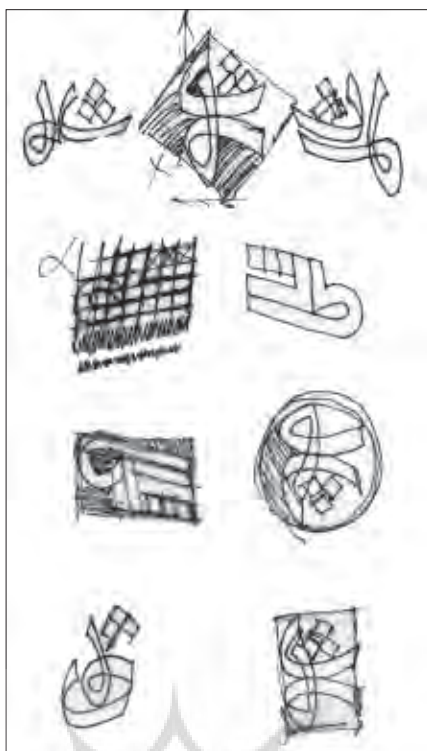
پس از اینکه مشکل یافتن پرنده دلخواه برطرف گشت مشکل دیگری مطرح شد و آن اینکه جهت عکسبرداری می باید پرنده در زیر دوربین عکاسی ثابت و بی حرکت می ماند. برای رفع این مشکل، پرنده را به دامپزشکی بردم و در آنجا پس از معاینه و وزن کردن آن، مقدار لازم داروی بیهوشی مشخص گشته و در اختیار متخصص تزریق قرار گرفت و به همراه ایشان به آتلیه عکاسی آقای سعید بهروزی رفتیم و داروی بیهوشی در همانجا به پرنده تزریق شد و اسلایدهای رنگی مورد نیاز تهیه گشت. روز بعد نیز پرنده را به فروشنده بازگرداندم.

علی خورشیدپور، متولد ۱۳۴۲، شیراز
مدیر هنری آتلیه شخصی، مدرس کارشناسی ارشد
تصویرسازی دانشگاه هنر
عضو هیئت داوران اعطای دیپلم
کارشناسی ارشد دانشگاه هنر
هجدهمین نمایشگاه دو سالانه بین المللی
گرافیک برنو، چک، ۱۳۷۸
اولین تا هفتمین نمایشگاه دو سالانه
آثار طراحان گرافیک ایران، ۱۳۶۸ تا ۱۳۸۰
فریاد ایرانی، نمایشگاه طراحان گرافیک
ایران در شومون، فرانسه، ۱۳۸۲
جایزه نخست و دیپلم افتخار در اولین نمایشگاه دو سالانه
آثار تصویرگران کتاب کودک، تهران، ۱۳۶۸
جایزه و بیه هیئت داوران در سومین نمایشگاه دو سالانه آثار
طراحان گرافیک ایران، ۱۳۷۱
جایزه دوم طراحی روی جلد در هفتمین نمایشگاه دو سالانه
آثار طراحان گرافیک ایران، ۱۳۸۰

کاری از:

◆ داریوش مختاری از زبان خودش
لوگوی فروشگاههای زنجیره‌ای شالی شاپ

▲ طرح نهایی لوگوی فروشگاههای زنجیره‌ای شالی شاپ

شالی شاپ عنوان فروشگاه‌های زنجیره‌ای است در مازنداران که قابل گسترش در سراسر ایران می‌باشد و شروع آن از آمل بود مزارع شالی (برنج) عنوان خوبی بود که در ترکیب با کلمه شاپ (فروشگاه) هماهنگ شده بود بسیار خوشم آمد و شروع بکار کردم. در بدو شروع کلمه شالی را به شکلهای مختلف مجزا و ترکیب با شاپ دنبال کردم در نهایت به خود شالی رسیدم که بطور مجزا می‌تواند نشانه خوبی باشد ترکیب نشانه‌ها در مجموعه تلاش‌هایم در زیر ارائه شده است با ارائه به مدیر سفارش دهنده آقای جمشیدی و مشورت و گفتگو و مشاوره نمودن به طرحی از میان طرحها توافق شد و طرح مورد نظر من به تایید رسید.

کلمه شالی که از ترکیب دو فرم نزدیک به هم و بر روی هم قرار گرفتن و پیدا کردن زاویه درجه ۴۵ تشکیل شده، از نظر بصری نشانند (نشاء شالی) یعنی شالی‌های نشاء شده در زمینی که آب فراوان در اطراف دارد را القا می‌کند. طرح مورد نظر با توافق و حداکثر آراجه تثبیت رسید و مراحل بعدی آن یعنی قرار گرفتن برای سربرگ و پاکت و کارت و سایر موارد چاپی آماده گردید.

لازم به ذکر است برای رنگ آمیزی، رنگ سبز مزارع شالی دنبال گردید و سه مربع که نماینده سه نقطه کلمه شالی می‌باشد بصورت پله‌ای به رنگ نارنجی در کنتراست رنگی سبز قرار دارد

انتخاب گردید که کلمه شالی کاران را در میان مزارع شالی القا و یکی دیگر از شاخصه‌های مازنداران، میوه نارنجی پرتقال را تداعی کند. مراحل چاپ دیگر اتفاق خاصی رخ نداد لیکن طرز اندیشیدن و فکر کردن به یک سفارش را توضیح دادم که امیدوارم مورد نظر خوانندگان قرار گیرد. ■

داریوش مختاری، متولد ۱۳۳۴، خرم آباد
طراح گرافیک آزاد
مدرس گرافیک در دانشگاه هنر، ۱۳۶۸
نمایشگاه‌های دو سالانه آثار طراحان گرافیک ایران
نمایشگاه پوسترهای تجربی طراحان گرافیک ایران، ۱۳۸۰
اولین نمایشگاه دو سالانه بین‌المللی
پوستر جهان اسلام، ۱۳۸۳
نمایشگاه نشانه‌های اصفهان، ۱۳۸۳
مدال نقره از نمایشگاه اینکوما، ایتالیا
مدال برنز از نمایشگاه بومیوری، ژاپن